



**IV. MŰVÉSZETTEL NEVELÉS MŰHELYKONFERENCIA**

# ***Milyennek álmodjuk a jövő iskoláját?***

**2025. ÁPRILIS 8. | PESTI VIGADÓ, AZ MMA SZÉKHÁZA (MAKOVECZ TEREM)**

# PROGRAM

10.00–10.10

## KÖSZÖNTŐ

- **Csáji László Koppány**, az MMA MMKI igazgatója

10.10–11.45

## A TELJES ÉLETÉRT, A TELJES EMBERÉRT! MÓDSZEREK ÉS KONCEPCIÓK

- **Császár Miklós**, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Bűvösvölgy Médiaértés-oktató Központok hálózatának vezetője  
**Az önkifejezés lehetőségei a Z és az alfa generációban**
- **Vetró Mihály** nevelő, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja  
**Felnevelő hagyomány  
(Kreativitásra és önazonosságra nevelés – A nádudvari módszer)**
- **Lovász Irén** néprajzkutató, Kossuth-díjas népdalénekes, a Károli Gáspár Református Egyetem docense  
**Népdaléneklés, hagyományterápia, lelkiegészség-nevelés, avagy a művészetek túlélési stratégiánk eszközei**
- **Medgyesy-Schmikli Norbert** művelődéstörténész, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar egyetemi docense  
**Klasszikus és modern színpadi történelem- és hitoktatás  
– A Boldog Özséb Szintársulat (BÖSZK) módszerei**
- **Mercs István** irodalomtörténész, a Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium kutatótanára  
**Több-e a kevesebb? A megértésre és önkifejezésre fordított idő szerepe az irodalomtanításban**
- **Apagyí Mária** zongoraművész, zenetanár, a Pécsi Tudományegyetem díszdoktora  
**Interdiszciplinaritás a művészetekben:  
Természet – Művészet – Teremtés – Rend**

- **Somody Beáta** mesterpedagógus, vizuális és környezetkultúra szakos tanár, a Magyar Rajztanárok Országos Egyesülete elnöke

### **Mi-ért-ék? Vizuális Szimbiózis Program**

- **Cseh András** a CAN Architects társalapítója és vezető építész tervező, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem egyetemi adjunktusa

### **Tér és tanulás**

- **Simon Tünde** egyetemi docens, a Magyar Képzőművészeti Egyetem Tanárképző Tanszék vezetője

### **Az integratív pedagógia a művészettel nevelésben és a tanárképzésben**

11.45–12.05

## **KÁVÉSÜNET**

12.05–14.00

## **MILYENNEK ÁLMODJUK A JÖVŐ ISKOLÁJÁT?**

12.05–12.20

- **Kárpáti Andrea**, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, a Budapesti Corvinus Egyetem professzora

### **Bevezető gondolatok az InSEA, a Művészettel Nevelés Nemzetközi Szervezetéről és az UNESCO művészettel nevelési irányelvéről**

12.20–14.00

### **Milyenek álmodjuk a jövő iskoláját?**

#### **A Művészettel Nevelés Hálózat tagjainak műhelybeszélgetése**

Vajon hogyan teljesítheti a közoktatás azt, amit a szülők elvárnak tőle, azaz hogyan nevelhet harmonikus, kreatív, önbizalommal teli, együttműködni tudó embereket? Hogyan kellene átstrukturálni az oktatást úgy, hogy a gyerekek bio-pszichoszociális-spirituális egészségét, teljességét szolgálja? Hogyan lehet az iskola valóban „embernövelő” és közösségépítő? Hogyan lehet az oktatás-nevelés élményszerű, az érzelmeket is megmozgató? Hogyan befolyásolhatják a jövő iskoláját a neurobiológia eredményei? Hogyan valósulhat meg a közoktatásban az az egység, mely leképezi a teremtett világ egységét? Hogyan tudja a jövő iskolája kompenzálni a szociokulturális hátrányokat? Mi a szerepe mindebben a művészeteknek, a művészeti tevékenységeknek? Milyen tanárképzés a feltétele a jövő iskolájának?

Ilyen és hasonló kérdésekről lesz szó a műhelybeszélgetés során. Álmodjunk együtt! Moderátor: **Solymosi-Tari Emőke** zenetörténész, az MMA Művészetelméleti Tagozat vezetője





## APAGYI MÁRIA

*zongoraművész, zenetanár, a Pécsi Tudományegyetem díszdoktora*

### Interdiszciplinaritás a művészetekben

#### *Természet – Művészet – Teremtés – Rend*

Férjemmel, dr. Lantos Ferenc (1929–2014) festőművésszel 1968-tól kezdődően kidolgoztuk a zenei és vizuális művészet oktatási-nevelési integrált rendszerét, és ennek részeként tanítványaink számára bevezettük a zenei improvizáció módszeres oktatását, melyben szerepet kapott a jazzimprovizáció is. Erre az alapra épült az általunk 1985-ben létrehozott Martyn Ferenc Művészeti Szabadiskola Pécssett. Az előadáson a rendszer legfontosabb szempontjait mutatom be gyakorlati példákon keresztül. Hogyan valósul meg a különböző művészeti területek közötti kapcsolat? Melyek az improvizáció perspektívái?





## CSÁSZÁR MIKLÓS

*a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Bűvösölgy Médiaértés-oktató  
Központok hálózatának vezetője*

## Az önkifejezés lehetőségei a Z és az alfa generációban

A Bűvösölgy Médiaértés-oktató Központokat a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság hozta létre, hogy élményszerű programmal támogassa a médiaértés oktatását a 9–16 éveseknek. A tanév folyamán egynapos programmal, nyáron pedig egyhetes nyári táborral várjuk a gyerekeket, hogy kis csoportos, kreatív foglalkozások során ismerkedjenek a média és az online világ működésével. A célcsoportunkba tartozó diákok már radikálisan más világban nőttek fel, mint szüleik és tanáraik, mások a tanulási szokásaik, más a kommunikációjuk, más módon szerzik meg és dolgozzák fel ismereteiket. A csetalkalmazásokon zajló szövegalapú kommunikáció mellett a gyerekek posztolt, újraposztolt képekkel, videókkal fejezik ki magukat. A közösségi oldalak váltak az önkifejezés felületeivé. Ezekhez a formátumokhoz kapcsolódva találhatunk lehetőséget arra, hogy az önkifejezés mellett a művészi önkifejezés módjait és lehetőségeit mutassuk meg a gyerekeknek a vizuális kultúra, a vizuális történetmesélés, a mozgóképes kifejezőeszközök alapjainak megismertetésével. Az előadás ezeket a módszereket mutatja be.





## CSEH ANDRÁS

*a CAN Architects társalapítója és vezető építész tervező,  
a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem egyetemi adjunktusa*

### Tér és tanulás

A térbeli érzékelés és alkotás mint tanulási folyamatok kutatása az elmélet, az épített környezeti nevelés (óvodától egyetemig és tovább) a gyakorlat. Tér és tanulás összefüggéseit követjük végig az építő gyermektáboroktól indulva a hazai pedagógus- és építészképzések fejlesztésén keresztül a CAN Architects közösségi tervezés alapú iskolaépítészetéig és a Bazalt Iskola kultéri tanulási módszertanáig. A valós léptékű építés drámájában testünk és szellemünk új rétegei ébrednek fel, érzékszerveink aktiválódnak, természetes cselekménnyé válik a csapatmunka, kapcsolatunk épített és természeti környezetünkkel tudatosul, hogy a teremtett világ értő és gondos gazdájává váljunk.





## KÁRPÁTI ANDREA

*a Magyar Tudományos Akadémia doktora,  
a Budapesti Corvinus Egyetem professzora*

# Bevezető gondolatok az InSEA, a Művészettel Nevelés Nemzetközi Szervezetéről és az UNESCO művészettel nevelési irányelvről

Az immár hetven éve működő, UNESCO-affiliált szakmai közösség az innovatív pedagógia terjesztése és kutatása mellett a művész- és a pedagógusképzéssel is foglalkozik. Háromévenként világkonferenciákat, a köztes években a kontinensek szakembereit összehívó európai, ázsiai, afrikai és amerikai konferenciákat szervez kiállításokkal, alkotó és módszerátadó műhelymunkákkal mintegy 60 országból érkező, háromezernél több tagja számára. Az InSEA (International Society for Education through Art) immár 38. világkonferenciáján, a csehországi Olmützben az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet (MMA MMKI) támogatásával a Budapesti Corvinus Egyetem, a finn Lappföldi Egyetem és a japán Kjúszú Egyetem kutatóinak projektjei is bemutatkoznak négy előadással és poszterkiállítással. A 2025. július 21–25. között megrendezendő esemény címe: Feltáratlan területek. Kutatóink a kreatív gondolkodás fejlesztésének és a művészet erejét bizonyító, árnyalt értékelésének új lehetőségeit tárják itt majd nemzetközi művészetpedagógiai közösség elé. Az előadás röviden bemutatja az UNESCO és az InSEA kulturális és művészeti oktatási irányelveit, amelyeket felhasználva és amelyekre alapozva jött létre a MMA MMKI kutatási projektje.





## LOVÁSZ IRÉN

*néprajzkutató, Kossuth-díjas népdalénekes,  
a Károli Gáspár Református Egyetem docense*

# Népdaléneklés, hagyományterápia, lelkiegészség-nevelés, avagy a művészetek túlélési stratégiánk eszközei

Öngyilkos civilizációnkban talán nem késő, hogy visszataláljunk természetes túlélési stratégiáinkhoz. Ezek közé sorolom a kreatív művészeteket, beleértve a népművészetet. Az ezekhez való hozzáférést biztosítanunk kell, alkalmazási lehetőségeiket fel kell mutatnunk gyerekeink és önmagunk számára, mert a hagyományos értékek folyamatos átadásának jelentős szerepe van az egészséges egyéni és az egészséges közösségi identitás építésében. Mai világunkra alkalmazva magunk javára kell fordítanunk a hagyományos kultúra segítő erejét! Nem a hagyományt kell megmentenünk, hanem önmagunkat, veszélyben lévő civilizációkat és gyerekeink lelkét a hagyományos értékek éltető erejével. A művészeteket alapfokon elsősorban nem oktatni és nem számonkérni kellene, hanem megismertetni azoknak az önkifejezésben, a kreativitásban és az öngyógyításban való jelentőségét és lehetőségét.

Előadásomban néhány saját élményt és tapasztalatot, módszert kívánok megosztani arról, hogy a népdaléneklés milyen módon alkalmazható napjainkban a hagyománypedagógiában, a hagyományterápiában, az identitásépítésben, a zene-terápiában, a lelkiegészség-nevelésben, tanítványok, résztvevők vallomásait idézve.





## MEDGYESY-SCHMIKLI NORBERT

*művelődéstörténész, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem,  
Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar egyetemi docense*

### Klasszikus és modern színpadi történelem- és hitoktatás – A Boldog Özséb Színtársulat (BÖSZK) módszerei

A 17–18. századi hazai iskolai színjátszás közel tízezer előadása a középfokú oktatás funkcionális, szerves része volt történeti, filozófiai, nyelvészeti és vallási tényeket tanító, lokálpatrióta és morális célzattal. A 23 éve folyamatosan működő Boldog Özséb Színtársulat (BÖSZK) e klasszikus 18. századi történeti és misztériumjátékok, valamint komédiák mellett elkezdte a modern iskoladráma megteremtését: a feldolgozott korszakból való legjellemzőbb, eredeti forrásszövegeket a szereplők szájába adva mutat be 20–30 perces, osztályteremben is előadható, történelmi sorsfordulókat megjelenítő tandrámákat (pl. Szent László király, reformkori társadalom, kényszerkollektivizálás 1956 után). A 18. századi csíksomlyói ferences passiójátékokból a szereplőktől elhangzó verses teológiai részeket (pl. égi pör, Szentháromság-tan, eucharisztia, mariológia) mutatja be a színkőr az érzelmdús és katarzist okozó jelenetekkel (pl. betlehemi szálláskeresés, a Jézus és Mária búcsúzását megjelenítő betániai szcena és a Mária- és Péter-síralmak vagy a Szeretet és Fájdalom vitája) együtt. A 17–18. századi eredetű népelemek az élő népi gyakorlatban fennmaradt dallamokon szólnak meg. Az előadások felvételei az MMA Kiadó *Iskoladramák* honlapján láthatók, és folyamatosan készülnek a további filmfelvételek kottás, nyomtatható segédanyagokkal együtt.





## MERC S ISTVÁN

*irodalomtörténész, a Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium kutatótanára*

### Több-e a kevesebb?

#### *A megértésre és önkifejezésre fordított idő szerepe az irodalomtanításban*

A megértés és az önkifejezés vágya elementáris, önkéntelen és folyamatosan jelen lévő törekvés életünk során. A megértés és az értelmezés speciális területe a műalkotás befogadása, amely egyaránt lehet intuitív és/vagy tudatos. E két folyamat látszólagos ellentétük ellenére nem szembenállnak egymással, hanem egymást feltételezik, az átélt élmény átadására készítetnek. Minden olyan megszólalás, amely egy műalkotásról való beszéd során túlmutat a „tetszett” és a „nemetszett” kijelentésen, már önmagában a műértelmezés felé nyit. A verbalitás, a szóvátétel különös metahorizontot teremt az irodalom terén, amikor a műalkotás által nyelvileg megragadott világmegértési vágy nyelvileg leképzett formába ültetődik át. „Ketten kellünk hozzá. Mindig. Ahhoz, hogy élni kezdjen egy gondolat, egy történet, egy érzés. Én csak elkezdhetem” – vallja Krúdy Gyula. De miként mozdítható elő, hogy egy sokszor mereven szabályozott, a keretek között mozogni próbáló, feszes menetrend által szorított tanítási órán a gondolat, a történet, az érzés élni kezdjen? E komplex kérdés számos komponense közül egyetlen ezúttal tényezőt emelnék ki: az időt.





## SIMON TÜNDE

*egyetemi docens, a Magyar Képzőművészeti Egyetem  
Tanárképző Tanszék vezetője*

# Integratív pedagógia a művészeti nevelésben és a tanárképzésben

A felgyorsult gazdasági, társadalmi és technikai fejlődés és változás, valamint a munkaerőpiaci verseny kihívásaira való felkészítés egyre nehezebb az iskolák szereplői számára. A 21. században kiemelt jelentőségű a diákok kreatív potenciáljának növelése, érzelmi, szociális képességeik fejlesztése, a stabil személyiség alakítása, a személyes és társadalmi jóllét, valamint a tanulási attitűdök megalapozása, melyekben központi szerepet tölt be az iskola és a pedagógus. Egyre több módszertani anyag, kutatás és vizsgálat irányul ezekre a területekre, ugyanakkor a pedagógusképzés paradigmaváltása is egyre sürgetőbb.

A munkaerőpiac igényei, a kurikulum alapvetései és a napi pedagógiai gyakorlat közötti rés feloldásának és áthidalásának szükségességére reflektáló, a művészeti nevelés kereteit tágító pedagógusképzés kialakítása közös feladatunk. Olyan holisztikus, teljes személyiség fejlesztésére kiterjedő szemlélet képviselője a cél, mely a kognitív területek mellett kiterjed az affektív és a motivációs tényezőkre is. A pedagógusképzésben ennek a komplexitásnak a megtapasztalása kihívást jelent. Olyan multidimenzionális környezetet próbálunk megteremteni, melyben a valódi tanulási tevékenység a személyes fejlődésből indul ki, és ez a tanulási kontextus hívja elő a szakmai identitást. Az adaptív és kreatív, gyakorlatorientált módszerek alkalmasak a metaszintet érintő pedagóguskompetenciák fejlesztésére.





## SOMODY BEÁTA

*mesterpedagógus, vizuális és környezetkultúra szakos tanár,  
a Magyar Rajztanárok Országos Egyesülete elnöke*

### Mi-ért-ék?

#### *(Vizuális Szimbiózis Program)*

Az általam NAT-generációnak keresztelt pedagógusnemzedék tagjaként definiálom magam, mivel a pályámat ezzel a szabályozóval kezdtem, és azóta is folyamatosan érint az itt zajló tartalmi változtatások értelmezésének és az iskolai gyakorlatba transzponálásának feladata. Párhuzamosan foglalkozom több korosztállyal, így a különböző folyamatokat és változásokat közvetlenül figyelhetem meg. Szeretem a korosztályok sokszínűségét. Izgalmas kihívás számomra az alkotói folyamatok követése, az alkotások kiállítása és a különböző életszakaszban lévők nézőpontjának, perspektívájának megismerése. A Magyar Rajztanárok Országos Egyesületében vállalt feladataim lehetőséget nyújtottak a szakterületen dolgozó neves kollégákkal való kapcsolatteremtésre, szakmódszertani tapasztalataik és problémafelvetéseik megbeszélésére. 2020-tól az MROE elnökeként igyekszem jelezni az iskolai gyakorlat tapasztalatait tükröző reflexiókat a műveltségi terület gondozásában érdekelt partnerek felé. Most ezeknek a reflektív, figyelemfelhívó jelzéseknek jelentősége megnövekedett. A tantervek és a vizsgákövetelmények változásának a folyamata oly sebesen halad, hogy olyan fontos, minőségi tartalmak és időkeretek vesznek el, melyekre az igényt éppen táplálni kellene. Így hamarosan elfelejtődnek, elvesznek az általunk fontosnak vallott és embert nemesítő művészeti neveléshez kapcsolódó értékek... Hová lettek mára a befogadó- és értékítéletalkotó-képességeket fejlesztő művészettörténet tudományterületének tartalmi, idő- és vizsgakeretei a közoktatásban?





## VETRÓ MIHÁLY

nevelő, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja

### Felnevelő hagyomány Kreativitásra és önazonosságra nevelés a művészet segítségével – A nádudvari módszer

A hagyományos paraszti, szerves kultúrákban a gyermek a család természetes közegében naponta találkozott a szülei, nagyszülei munkájával, szórakozásával, ünnepeivel, az őseiről szóló történetekkel, a magyar hősök nagy cselekedeteit bemutató mondákkal, a világ működését megvilágító mesékkel, megtapasztalta a környező világ alapanyagainak tulajdonságait, feldolgozhatóságát, és születésének pillanatától kezdve sűrítetten vették körül tájegységének, falujának, családjának saját jelei, motívumai. Amit a gyermek nemcsak hall, hanem lát, sőt maga is tesz, az egy életre belevésődik, kitörölhetetlenül. A nádudvari iskolában a régi magyar tanyasi iskolák oktatási rendszerét alkalmazzuk. A magyar népi tudás átörökítésének és a képességek fejlesztésének jól működő rendszere követendő példa lehet a mai iskolarendszerben, különösen a művészettel és a művészeti nevelés területén.

A Nádudvari Népi Kézműves Szakgimnázium és Kollégium elmúlt három évtizedes működése megmutatta, hogy a hagyományos kézművesmesterségek átörökítése jó keretet és lehetőséget biztosít a különböző alapképességekkel rendelkező fiatalok kreativitásának és ezzel más képességeinek fejlesztéséhez.







MMA  
MAGYAR MŰVÉSZETI  
AKADÉMIA



Művészettel  
Nevelés  
Hálózata

A decorative flourish consisting of a central vertical stem with small circular motifs, flanked by symmetrical, swirling lines that resemble stylized leaves or flowers. Below the flourish is a horizontal line with a wavy, scalloped pattern.